

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

6. března 2018*

„Kasační opravný prostředek – Státní podpory – Pojem ‚podpora‘ – Pojem ‚hospodářské zvýhodnění‘ – Zásada soukromého subjektu v tržním hospodářství – Podmínky uplatnitelnosti a uplatnění – Finanční krize – Postupné zásahy na záchranu banky – Otázka, zda se při posuzování druhého zásahu přihlíží k rizikům vyplývajícím ze závazků, jež na sebe vzal členský stát při prvním zásahu“

Ve věci C-579/16 P,

jejímž předmětem je kasační opravný prostředek na základě článku 56 statutu Soudního dvora Evropské unie, podaný dne 16. listopadu 2016,

Evropská komise, zastoupená A. Bouchagiarem, L. Flynnem a K. Blanck-Putz, jako zmocněnci,

účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek (navrhovatelka),

příčemž dalšími účastnicemi řízení jsou:

FIH Holding A/S, se sídlem v Kodani (Dánsko),

FIH Erhvervsbank A/S, se sídlem v Kodani,

zastoupené O. Koktvedgaardem, advokát,

žalobkyně v prvním stupni,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení K. Lenaerts, předseda, A. Tizzano, místopředseda, L. Bay Larsen, T. von Danwitz, J. L. da Cruz Vilaça, C. G. Fernlund a C. Vajda, předsedové senátů, J.-C. Bonichot, A. Arabadžev (zpravodaj), C. Toader, M. Safjan, D. Šváby, E. Jarašiūnas, S. Rodin a F. Biltgen, soudci,

generální advokát: M. Szpunar,

vedoucí soudní kanceláře: L. Hewlett, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 19. září 2017,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 28. listopadu 2017,

vydává tento

* Jednací jazyk: angličtina.

Rozsudek

- 1 Evropská komise se kasačním opravným prostředkem domáhá zrušení rozsudku Tribunálu Evropské unie ze dne 15. září 2016, FIH Holding a FIH Erhvervsbank v. Komise (T-386/14, dále jen „napadený rozsudek“, EU:T:2016:474), kterým Tribunál zrušil rozhodnutí Komise 2014/884/EU ze dne 11. března 2014 o státní podpoře SA.34445 (12/C), kterou Dánsko poskytlo na převod aktiv souvisejících s [nemovitým] majetkem z banky FIH na společnost FSC (Úř. věst. 2014, L 357, s. 89, dále jen „sporné rozhodnutí“).

Skutečnosti předcházející sporu

- 2 FIH Erhvervsbank A/S (dále jen „FIH“) je společností s ručením omezeným založenou podle dánských právních předpisů v oblasti bankovníctví, která podléhá dohledu ze strany dánských bankovních orgánů. FIH i její dceřiné společnosti jsou zcela vlastněny společností FIH Holding A/S.
- 3 Společnost FIH, na kterou dopadla světová finanční krize, která vypukla v roce 2007, byla v průběhu roku 2009 příjemcem dvou druhů opatření. Zaprvé obdržela v červnu 2009 hybridní kapitálovou injekci kategorie 1 ve výši 1,9 miliardy dánských korun (DKK) (přibližně 255 milionů eur) na základě lov om statstligt indskud i kreditinstitutter (zákon o státem financovaných kapitálových injekcích) ze dne 3. února 2009 a nařízení přijatého na základě tohoto zákona. Zadruhé v červenci 2009 poskytlo Dánské království společnosti FIH státní záruku ve výši 50 miliard DKK (přibližně 6,71 miliardy eur) na základě lov om finansiell stabilitet (zákon o finanční stabilitě) ze dne 10. října 2008, ve znění zákona č. 68 ze dne 3. února 2009 (dále společně jen „opatření z roku 2009“). FIH využila celou tuto záruku k vydání dluhopisů.
- 4 Komise oba tyto zákony schválila rozhodnutím C(2009) 776 final ze dne 3. února 2009 o státní podpoře N31a/2009 – Dánsko jakožto režim podpor slučitelný s vnitřním trhem.
- 5 K 31. prosinci 2011 činila výše dluhopisů vydaných společností FIH, na které se vztahovala záruka dánského státu, 41,7 miliardy DKK (přibližně 5,59 miliardy eur), což představovalo 49,94 % bilanční sumy společnosti FIH. Tyto dluhopisy měly být splatné v letech 2012 a 2013.
- 6 V období od roku 2009 do roku 2011 snížila ratingová agentura Moody's rating společnosti FIH z A2 na B1 s negativním výhledem.
- 7 Mimo jiné z důvodu tohoto snížení ratingu a blížícího se data splatnosti dluhopisů vydaných společností FIH, za něž se zaručil dánský stát, bylo v roce 2011 zřejmé, že FIH bude v letech 2012 nebo 2013 čelit problémům s likviditou, v jejichž důsledku hrozila společnosti FIH ztráta bankovní licence, a tedy i její likvidace.
- 8 Za těchto okolností oznámilo Dánské království Komisi dne 6. března 2012 řadu opatření (dále jen „předmětná opatření“) zahrnující v první řadě založení nové dceřiné společnosti FIH Holding, NewCo, do níž měla být převedena nejproblematictější aktiva společnosti FIH, především hypoteční úvěry a deriváty v nominální hodnotě přibližně 17,1 miliardy DKK (přibližně 2,3 miliardy eur) ke snížení bilanční sumy společnosti FIH.
- 9 Dále pak měla Financial Stability Company (dále jen „FSC“), veřejnoprávní entita zřízená dánskými orgány v souvislosti se světovou finanční krizí, odkoupit akcie NewCo za částku 2 miliard DKK (přibližně 268 milionů eur) za účelem její likvidace ve lhůtě čtyř let. FSC měla financovat a rekapitalizovat společnost NewCo v průběhu její likvidace, bude-li to nezbytné.

- 10 A konečně jako protiplnění za tato opatření měla FIH vrátit kapitálovou injekci ve výši 1,9 miliardy DKK (přibližně 255 milionů eur) poskytnutou v roce 2009 dánskými orgány, což mělo FSC umožnit odkoupení společnosti NewCo, aniž musela vynaložit vlastní prostředky.
- 11 FIH byla rovněž povinna poskytnout první půjčku společnosti NewCo ve výši 1,65 miliardy DKK (přibližně 221 milionů eur), která byla určena k absorpci předpokládaných ztrát společnosti NewCo a byla splatná pouze v případě, že po likvidaci hypotečních úvěrů a derivátů převedených na NewCo vznikne zůstatek přesahující 2 miliardy DKK (přibližně 268 milionů eur).
- 12 Dále měla FIH poskytnout společnosti NewCo druhou půjčku ve výši přibližně 13,45 miliardy DKK (přibližně 1,8 miliardy eur), u níž měla splatnost nastat v okamžiku splatnosti dluhopisů FIH, za něž se v roce 2009 zaručil dánský stát, a částky půjčky, jež byly společnosti FIH splaceny, byly určeny ke splacení jejích dluhopisů, za něž se zaručil dánský stát.
- 13 Pokud jde o FIH Holding, počítalo se s tím, že poskytne FSC neomezenou záruku pro případ jakékoliv ztráty, takže při zrušení společnosti NewCo, jež bylo původně naplánováno na rok 2016, byla FSC oprávněna nechat si uhradit všechny ztráty, které jí případně vzniknou při odkupu a likvidaci společnosti NewCo.
- 14 Rozhodnutím C(2012) 4427 final ze dne 29. června 2012 o státní podpoře SA.34445 (12/C) (ex 2012/N) – Dánsko zahájila Komise formální vyšetřovací řízení týkající se dotčených opatření, neboť měla za to, že představují státní podporu poskytnutou společností FIH a FIH Holding (dále jen „skupina FIH“), jakož i společnosti NewCo. Z důvodů finanční stability však tato opatření schválila na dobu šesti měsíců nebo, v případě, že Dánské království v tomto období předloží plán restrukturalizace, až do doby, než přijme konečné rozhodnutí v této věci.
- 15 Dne 2. července 2012 splatila společnost FIH Dánskému království vklad hybridního vlastního kapitálu kategorie 1, který obdržela v roce 2009 z veřejných prostředků.
- 16 Dne 4. ledna 2013 předložilo Dánské království plán restrukturalizace FIH. Jeho konečná verze byla předložena dne 24. června 2013.
- 17 Dánské království v průběhu správního řízení mimo jiné uvedlo, že předmětná opatření nemají povahu státní podpory, neboť transakce mezi FSC a skupinou FIH byly v souladu s tržními podmínkami a tato skupina byla povinna uhradit veškeré transakční náklady a náklady spojené s likvidací společnosti NewCo. Tvrdilo rovněž, že tento plán značně snižuje riziko, jemuž bylo vystaveno z důvodu opatření z roku 2009.
- 18 Dne 3. října 2013 předložilo Dánské království soubor návrhů na závazky, jehož konečná verze byla předložena dne 3. února 2014, za účelem vyřešení obav, které vyjádřila Komise ve vyšetřovacím řízení.
- 19 Dne 12. března 2014 oznámila Komise Dánskému království sporné rozhodnutí. Komise v něm na jedné straně kvalifikovala předmětná opatření jako státní podpory ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU a na druhé straně prohlásila uvedená opatření za slučitelná s vnitřním trhem podle odstavce 3 písm. b) tohoto ustanovení, a to s přihlédnutím k plánu restrukturalizace a závazkům předloženým Dánským královstvím.
- 20 V první části svého posouzení týkající se existence podpory Komise zkoumala, zda předmětná opatření hospodářsky zvýhodnila skupinu FIH. Komise za tímto účelem analyzovala uvedená opatření z hlediska zásady soukromého subjektu v tržním hospodářství (dále jen „zásada soukromého subjektu“), jež podle sporného rozhodnutí spočívá v projednávaném případě v zásadě v určení, zda by se soukromý investor v tržním hospodářství účastnil dané operace za týchž podmínek jako veřejný investor v okamžiku, kdy bylo rozhodnuto o poskytnutí veřejných prostředků (dále jen „kritérium soukromého investora“).

- 21 Na závěr posouzení provedeného v bodech 84 až 98 sporného rozhodnutí měla Komise za to, že především z důvodu nedostatečné výše odměny stanovené jako protiplnění za finanční prostředky, jež poskytl dánský stát, nejsou předmětná opatření v souladu se zásadou soukromého subjektu, a skupinu FIH tedy hospodářsky zvýhodnila. Podle výpočtů Komise činila výše podpory přibližně 2,25 miliardy DKK (přibližně 300 milionů eur).
- 22 Z těchto bodů vyplývá, že i když Komise odkazovala na opatření z roku 2009, zejména v bodech 88 a 98 tohoto rozhodnutí, posouzení hospodářské racionality dotčených opatření provedla bez přihlédnutí k případným nákladům, které by musel nést dánský stát, kdyby posledně uvedená opatření neexistovala, z důvodu rizik, která pro něj vyplývala z opatření z roku 2009.
- 23 Co se týče slučitelnosti podpory s vnitřním trhem, posoudila Komise dotčená opatření ve světle sdělení Komise o nakládání se znehodnocenými aktivy v bankovním sektoru Společenství (Úř. věst. 2009, C 72, s. 1) a sdělení Komise o použití pravidel pro poskytování státní podpory ve prospěch bank v souvislosti s finanční krizí od 1. ledna 2012 (Úř. věst. 2011, C 356, s. 7).
- 24 S přihlédnutím k předloženému plánu restrukturalizace a závazkům Dánského království, jež jsou uvedeny v bodech 56 až 62 sporného rozhodnutí a reprodukovány v jeho příloze, dospěla Komise k závěru, že předmětná podpora je s vnitřním trhem slučitelná. Tyto závazky mimo jiné počítají s dodatečnými platbami ze strany FIH ve prospěch FSC a se závazkem FIH opustit některé činnosti, mezi jinými financování nákupu nemovitostí, podnikání v oblasti soukromého vlastního kapitálu a správu soukromého majetku.

Řízení před Tribunálem a napadený rozsudek

- 25 Návrhem došlým kanceláři Tribunálu dne 24. května 2014 podala skupina FIH žalobu znějící na zrušení sporného rozhodnutí.
- 26 Na podporu své žaloby vznesla skupina FIH tři žalobní důvody, přičemž první žalobní důvod vycházel z porušení čl. 107 odst. 1 SFEU z důvodu nesprávného použití zásady soukromého subjektu, druhý žalobní důvod vycházel z pochybení při výpočtu výše podpory a třetí žalobní důvod vycházel z porušení povinnosti Komise uvést odůvodnění.
- 27 Tribunál napadeným rozsudkem vyhověl prvnímu žalobnímu důvodu, a měl tedy za to, že není namístě posuzovat druhý žalobní důvod. Zamítl rovněž třetí žalobní důvod. V důsledku toho zrušil sporné rozhodnutí v plném rozsahu a uložil Komisi náhradu nákladů řízení.

Návrhová žádání účastnic řízení

- 28 Komise navrhuje, aby Soudní dvůr:
- zrušil napadený rozsudek a
 - rozhodl o žalobě v prvním stupni tak, že ji zamítne a uloží skupině FIH náhradu nákladů řízení v obou stupních, nebo
 - podpůrně vrátil věc Tribunálu k rozhodnutí o druhém žalobním důvodu a rozhodl, že o nákladech řízení bude rozhodnuto později.
- 29 Skupina FIH navrhuje, aby Soudní dvůr:
- zamítl kasační opravný prostředek a uložil Komisi náhradu nákladů řízení v obou stupních nebo

- podpůrně vrátil věc Tribunálu k rozhodnutí o druhém žalobním důvodu a rozhodl, že o nákladech řízení bude rozhodnuto později.

Ke kasačnímu opravnému prostředku

- 30 Komise vznáší na podporu svého kasačního opravného prostředku jediný důvod, vycházející z nesprávného právního posouzení, jehož se měl Tribunál dopustit při výkladu čl. 107 odst. 1 SFEU v rámci přezkumu prvního žalobního důvodu.

Argumentace účastnic řízení

- 31 Komise se v rámci jediného důvodu kasačního opravného prostředku domnívá, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení při uplatňování zásady soukromého subjektu, když rozhodl, že pro účely posouzení, zda předmětná opatření představují státní podporu ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU, je třeba porovnat chování dánského státu při přijímání uvedených opatření nikoli s chováním soukromého investora, nýbrž s chováním soukromého věřitele v tržním hospodářství (dále jen „kritérium soukromého věřitele“), s přihlédnutím k finančním rizikům, jimž tento členský stát čelil z důvodu opatření z roku 2009.
- 32 Podle Komise má zásada soukromého subjektu původ v neutralitě unijního právního řádu, pokud jde o režim vlastnictví. Podle Komise z něj vyplývá, že v souladu s judikaturou hospodářské transakce prováděné veřejnoprávními subjekty jejich příjemce nezvýhodňují, a tudíž nepředstavují státní podpory, jsou-li prováděny za obvyklých podmínek na trhu. Pokud se však veřejnoprávní subjekt nechoval tak, jak by se ve srovnatelné situaci choval soukromý subjekt, je třeba mít za to, že podnik-příjemce byl hospodářsky zvýhodněn.
- 33 Komise dodává, že se zásada soukromého subjektu uplatní nehledě na všechny úvahy související výhradně s úlohou státu jako veřejného orgánu. Z toho podle Komise plyne, že při uplatňování této zásady nelze přihlížet k povinnostem vyplývajícím z úlohy státu jako nositele veřejné moci.
- 34 Zásada soukromého subjektu tudíž podle Komise není pouze „kritériem hospodářské racionality“, jak se domníval Tribunál v napadeném rozsudku, nýbrž jejím cílem je určit, zda je konkrétní transakce hospodářsky racionální z pohledu soukromého subjektu.
- 35 V projednávaném případě přitom náklady, jež měl nést dánský stát v roce 2012 a jež vyplývají z opatření z roku 2009, podle názoru Komise pouze odrážejí povinnosti příslušející tomuto členskému státu jakožto nositeli veřejné moci, jelikož byly přímým důsledkem státní podpory, již představovala uvedená opatření přijatá ve prospěch FIH. Komise se domnívá, že se Tribunál z tohoto důvodu dopustil nesprávného právního posouzení, když měl v bodech 62 až 69 napadeného rozsudku za to, že Komise při uplatnění zásady soukromého subjektu ve sporném rozhodnutí neprávem opominula náklady, jež měl nést dánský stát, kdyby nepřijal předmětná opatření, která vyplynula z rizik, jimž čelil v souvislosti s opatřeními z roku 2009.
- 36 Skupina FIH se na prvním místě domnívá, že analýza Komise je přehnaná v tom smyslu, že předpokládá, že v rámci posouzení otázky, zda členský stát jednal stejně, jako by jednal soukromý subjekt, nelze nikdy přihlížet k ekonomické expozici členského státu vyplývající z předchozího poskytnutí státní podpory.
- 37 Skupina FIH uvádí, že hlavní otázkou, již nastolují předmětná opatření, je spíše, zda dánský stát jejich prostřednictvím sledoval cíle obecného zájmu, a tudíž jednal jakožto nositel veřejné moci, nebo hospodářský cíl, jež by mohl ve srovnatelné situaci sledovat racionální soukromý věřitel.

- 38 Podle skupiny FIH je přitom zjevné, že dánský stát jednal s cílem chránit své hospodářské zájmy a že soukromý věřitel by byl ve stejné situaci vystaven riziku značných ztrát, pokud by se nepokusil zabránit situaci, že mu nebude zaplacen. Vzhledem k tomu, že předmětná opatření značně snížila předchozí expozici dánského státu, neexistuje totiž žádný důvod, aby ustanovení týkající se státních podpor bránila racionální restrukturalizaci expozice členského státu, a tudíž i řádné správě veřejných prostředků.
- 39 Skupina FIH tvrdí, že jak uvedl Tribunál v bodě 67 napadeného rozsudku, byl by takový výsledek nelogický s ohledem na cíl pravidel pro kontrolu státních podpor a vedl by k diskriminaci na úkor veřejných věřitelů, která je v rozporu se zásadou neutrality zakotvenou v článku 345 SFEU.
- 40 Na druhém místě skupina FIH uvádí, že z rozsudku ze dne 3. dubna 2014, Komise v. Nizozemsko a ING Groep (C-224/12 P, EU:C:2014:213), vyplývá, že změna podmínek zpětného splacení státní podpory musí být posuzována ve světle toho, jak by se choval soukromý věřitel, s přihlédnutím k riziku úplného či částečného nesplacení. Komise musí podle skupiny FIH ověřit, zda taková změna vede k dodatečnému zvýhodnění příjemce původní podpory. Není tedy možné, aby se Komise již z toho důvodu, že předchozí opatření členského státu bylo státní podporou, vyhnula povinnosti posoudit hospodářskou racionálnost dotčených opatření s přihlédnutím ke snížení předchozí expozice dánského státu.
- 41 Na třetím místě je skupina FIH toho názoru, že rozsudek ze dne 24. října 2013, Land Burgenland a další v. Komise (C-214/12 P, C-215/12 P a C-223/12 P, EU:C:2013:682), není relevantní, neboť Soudní dvůr sám v bodě 62 uvedeného rozsudku zdůraznil, že skutkové a právní okolnosti věci, v níž byl vydán uvedený rozsudek, se podstatně liší od okolností věci, v níž byl vydán rozsudek Tribunálu ze dne 2. března 2012, Nizozemsko v. Komise (T-29/10 a T-33/10, EU:T:2012:98), který byl potvrzen rozsudkem ze dne 3. dubna 2014, Komise v. Nizozemsko a ING Groep (C-224/12 P, EU:C:2014:213).
- 42 Podle skupiny FIH platí totéž i pro rozsudky ze dne 14. září 1994, Španělsko v. Komise (C-278/92 až C-280/92, EU:C:1994:325), a ze dne 28. ledna 2003, Německo v. Komise (C-334/99, EU:C:2003:55), neboť okolnosti panující v uvedených věcech se skutkově a právně značně odlišují od okolností projednávané věci.

Závěry Soudního dvora

- 43 Předně je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora se pro kvalifikaci opatření jako „státní podpory“ ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU vyžaduje, aby byly splněny všechny následující podmínky. Zaprvé se musí jednat o státní zásah nebo zásah ze státních prostředků. Zadruhé tento zásah musí být způsobilý ovlivnit obchod mezi členskými státy. Zatřetí musí selektivně zvýhodňovat příslušného příjemce. Začtvrté musí nebo může narušovat hospodářskou soutěž (viz zejména rozsudky ze dne 21. prosince 2016, Komise v. World Duty Free Group a další, C-20/15 P a C-21/15 P, EU:C:2016:981, bod 53 a citovaná judikatura, a ze dne 18. května 2017, Fondul Proprietatea, C-150/16, EU:C:2017:388, bod 13).
- 44 Vzhledem k tomu, že se jediný důvod kasačního opravného prostředku týká pouze třetí z těchto podmínek, je třeba uvést, že podle ustálené judikatury jsou za státní podpory považovány zásahy, které mohou v jakékoli formě přímo nebo nepřímo zvýhodňovat podniky nebo které musejí být považovány za hospodářské zvýhodnění, které by podnik-příjemce za obvyklých podmínek na trhu nezískal (rozsudky ze dne 2. září 2010, Komise v. Deutsche Post, C-399/08 P, EU:C:2010:481, bod 40 a citovaná judikatura, a ze dne 27. června 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania, C-74/16, EU:C:2017:496, bod 65 a citovaná judikatura).

- 45 Vzhledem k cíli čl. 107 odst. 1 SFEU, jímž je zajistit nenarušenou hospodářskou soutěž (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. září 2008, Německo a další v. Kronofrance, C-75/05 P a C-80/05 P, EU:C:2008:482, bod 66), a to i soutěž mezi veřejnými a soukromými podniky, tak nemůže pojem „podpora“ ve smyslu tohoto ustanovení zahrnovat opatření přijaté ve prospěch podniku ze státních prostředků, pokud by tento podnik mohl získat totéž zvýhodnění za okolností odpovídajících obvyklým podmínkám na trhu. Podmínky, za nichž bylo takové zvýhodnění poskytnuto, tedy musejí být v zásadě posuzovány na základě zásady soukromého subjektu (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 5. června 2012, Komise v. EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, bod 78, a ze dne 20. září 2017, Komise v. Frucona Košice, C-300/16 P, EU:C:2017:706, body 21 a 22).
- 46 Zásada soukromého subjektu mimoto patří ke skutečnostem, které je Komise povinna zohlednit při prokazování existence státní podpory, a nepředstavuje tedy výjimku, jež by se uplatnila pouze na žádost členského státu, pokud bylo konstatováno, že jsou naplněny znaky pojmu státní podpory uvedené v čl. 107 odst. 1 SFEU (rozsudky ze dne 5. června 2012, Komise v. EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, bod 103; ze dne 3. dubna 2014, Komise v. Nizozemsko a ING Groep, C-224/12 P, EU:C:2014:213, bod 32, a ze dne 20. září 2017, Komise v. Frucona Košice, C-300/16 P, EU:C:2017:706, bod 23).
- 47 Ukáže-li se tedy, že by kritérium soukromého subjektu mohlo být uplatněno, je Komise povinna požádat dotýčný členský stát o všechny relevantní informace, které jí umožní ověřit, zda jsou podmínky uplatnění tohoto kritéria naplněny (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 5. června 2012, Komise v. EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, bod 104; ze dne 3. dubna 2014, Komise v. Nizozemsko a ING Groep, C-224/12 P, EU:C:2014:213, bod 33, a ze dne 20. září 2017, Komise v. Frucona Košice, C-300/16 P, EU:C:2017:706, bod 24 a citovaná judikatura).
- 48 Soudní dvůr v tomto směru upřesnil, že pokud členský stát poskytne hospodářské zvýhodnění podniku jakožto akcionář, a nikoli jako nositel veřejné moci, nezávisí uplatnitelnost zásady soukromého subjektu na formě, v jaké bylo toto zvýhodnění danému podniku poskytnuto, ani na povaze použitých prostředků, které mohou spadat pod veřejnou moc státu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 5. června 2012, Komise v. EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, body 81 a 91 až 93).
- 49 Soudní dvůr ostatně judikoval, že uplatnitelnost zásady soukromého subjektu na změnu podmínek odkupu cenných papírů určitého podniku není ohrožena skutečností, že nabytí cenných papírů, jež státu propůjčují postavení investora do tohoto podniku, bylo financováno prostřednictvím státní podpory tomuto podniku (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 3. dubna 2014, Komise v. Nizozemsko a ING Groep, C-224/12 P, EU:C:2014:213, bod 34).
- 50 V projednávané věci uplatnila Komise zásadu soukromého subjektu ve sporném rozhodnutí, když posuzovala předmětná opatření. Kromě toho žádná ze stran nezpochybňuje uplatnitelnost této zásady pro účely posouzení, zda byla skupina FIH uvedenými opatřeními hospodářsky zvýhodněna ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU.
- 51 Projednávaný kasační opravný prostředek se naproti tomu týká otázky, zda Komise měla při uplatnění kritéria soukromého věřitele, a nikoli kritéria soukromého investora, zohlednit rizika, jímž dánský stát čelil z důvodu opatření z roku 2009.
- 52 V této souvislosti je třeba na jedné straně poukázat na to, že pokud se zásada soukromého subjektu uplatní, musí být kritérium, jež má být konkrétně použito v daném případě, určeno zejména v závislosti na povaze operace zamýšlené dotýčným členským státem. Mezi kritéria, jež mohou být použita, patří kritérium soukromého investora a kritérium soukromého věřitele.

- 53 Je nesporné, že předmětná opatření implikovala investice do společnosti NewCo ze strany FSC a že Dánské království v průběhu správního řízení tvrdilo, že tyto investice jsou v souladu s tržními podmínkami. Tento členský stát rovněž tvrdil, že předmětná opatření snižují riziko, jemuž uvedený členský stát čelil z důvodu opatření z roku 2009, a spadají tudíž pod správu jeho pohledávek vůči společnosti FIH.
- 54 Za těchto podmínek je třeba konstatovat, že v úvahu přicházelo jak kritérium soukromého investora použité Komisí, tak kritérium soukromého věřitele, jehož použití se domáhá skupina FIH a jež Tribunál považoval za relevantní pro posouzení opatření, o něž se jedná, v napadeném rozsudku.
- 55 Na druhé straně z ustálené judikatury vyplývá, že pro účely posouzení, zda by soukromý subjekt nacházející se v co nejpodobnější situaci jako stát přijal za obvyklých podmínek na trhu totéž opatření, se zohledňují pouze zisky a závazky tohoto státu, které se vážou k jeho postavení soukromého subjektu, a jsou vyloučeny ty, které se vážou k jeho postavení nositele veřejné moci (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 5. června 2012, Komise v. EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, bod 79 a citovaná judikatura, a ze dne 24. října 2013, Land Burgenland a další v. Komise, C-214/12 P, C-215/12 P a C-223/12 P, EU:C:2013:682, bod 52).
- 56 Při posuzování hospodářské racionality opatření státu, požadované zásadou soukromého subjektu, považoval Soudní dvůr za nutné odmítnout náklady, jež státu vzniknou z důvodu propuštění pracovníků, dávek v nezaměstnanosti a podpor na obnovení průmyslové struktury (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 14. září 1994, Španělsko v. Komise, C-278/92 až C-280/92, EU:C:1994:325, bod 22), jakož i ze státních záruk a pohledávek státu, pokud samy o sobě představují státní podporu (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 28. ledna 2003, Německo v. Komise, C-334/99, EU:C:2003:55, body 138 a 140, a ze dne 24. října 2013, Land Burgenland a další v. Komise, C-214/12 P, C-215/12 P a C-223/12 P, EU:C:2013:682, body 55, 56 a 61).
- 57 Pokud jde konkrétně o posledně uvedený případ, Soudní dvůr upřesnil, že vzhledem ke skutečnosti, že členský stát poskytnutím podpory ze samotné povahy věci sleduje jiné cíle než cíl výnosnosti prostředků poskytnutých podnikům, je třeba mít za to, že tyto prostředky jsou v zásadě poskytnuty státem při výkonu jeho výsad veřejné moci (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 24. října 2013, Land Burgenland a další v. Komise, C-214/12 P, C-215/12 P a C-223/12 P, EU:C:2013:682, bod 56).
- 58 Z toho plyne, že rizika, jimž je stát vystaven a jež pro něj vyplývají z dříve poskytnutých státních podpor, se vážou k jeho postavení nositele veřejné moci, a nepatří tedy ke skutečnostem, k nimž by soukromý subjekt za obvyklých podmínek na trhu přihlížel ve svých ekonomických výpočtech (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 28. ledna 2003, Německo v. Komise, C-334/99, EU:C:2003:55, body 138 a 140).
- 59 Takový závěr platí zejména pro povinnosti státu vyplývající z půjček a záruk, jež stát předtím poskytl určitému podniku a jež jsou státními podporami. Jejich zohlednění při posuzování státních opatření přijatých ve prospěch téhož podniku by totiž mohlo vést k tomu, že posledně uvedená opatření nebudou kvalifikována jako státní podpora, přestože neodpovídají ani obvyklým podmínkám na trhu, pouze z toho důvodu, že se ukáží jako hospodářsky výhodnější pro stát, než kdyby nebyla přijata. Takový důsledek by přitom ohrozil cíl spočívající v zajištění nenarušené hospodářské soutěže, jenž je uveden v bodě 45 tohoto rozsudku.
- 60 V projednávané věci, jak Tribunál konstatoval v bodech 2 a 3 napadeného rozsudku, byly oba zákony přijaté v roce 2009, na jejichž základě přijal dánský stát opatření z roku 2009, schváleny Komisí jakožto režim státních podpor slučitelný s vnitřním trhem rozhodnutím C(2009) 776 final. Z bodů 47, 53 a 55 uvedeného rozhodnutí vyplývá, že stejně jako samotná dánská vláda se i Komise domnívala, že opatření zamýšlená v obou těchto zákonech jsou státními podporami, jelikož soukromý investor by se nerozhodl navýšit ve srovnatelném měřítku a za podobných podmínek základní kapitál a poskytnout dotčené záruky.

- 61 Kromě toho z napadeného rozsudku ani ze sporného rozhodnutí nevyplývá, že by dánský stát opatřeními z roku 2009 sledoval být jen částečně cíl výnosnosti. Kromě toho se nejeví, že by byl takový cíl s oporou v objektivních a ověřitelných skutečnostech uplatňován v průběhu správních a soudních řízení v této věci. Za těchto podmínek je třeba konstatovat, že žádná písemnost ve spise není s to doložit, že opatření z roku 2009 nebyla, třeba jen částečně, státními podporami.
- 62 Z toho plyne, že Komise v projednávaném případě právem nevzala při uplatňování zásady soukromého subjektu v úvahu rizika spojená se státními podporami poskytnutými společností FIH opatřeními z roku 2009. Tribunál se tudíž dopustil nesprávného právního posouzení, když měl v bodech 69 a 71 napadeného rozsudku v podstatě za to, že Komise tímto způsobem nesprávně uplatnila zásadu soukromého subjektu ve sporném rozhodnutí.
- 63 Tribunál totiž Komisi neprávem uložil povinnost posuzovat hospodářskou racionalitu předmětných opatření nikoli z pohledu soukromého subjektu ve srovnatelné situaci, ale z pohledu státu jakožto nositele veřejné moci, který předtím poskytl skupině FIH opatřeními z roku 2009 státní podpory, jejichž finanční důsledky chtěl omezit.
- 64 Tato zjištění nemohou být vyvrácena argumentací skupiny FIH, vycházející zprv z bodů 34 až 37 rozsudku ze dne 3. dubna 2014, Komise v. Nizozemsko a ING Groep (C-224/12 P, EU:C:2014:213), zadruhé z rozsudků ze dne 5. června 2012, Komise v. EDF (C-124/10 P, EU:C:2012:318), a ze dne 24. ledna 2013, Frucona Košice v. Komise (C-73/11 P, EU:C:2013:32), a zatřetí z řádné správy veřejných prostředků.
- 65 Pokud jde totiž zprv o argumentaci vycházející z podobností, které podle skupiny FIH existují mezi skutkovými a právními okolnostmi projednávané věci a okolnostmi věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 3. dubna 2014, Komise v. Nizozemsko a ING Groep (C-224/12 P, EU:C:2014:213), je třeba nejprve poukázat na to, že důvod kasačního prostředku, k němuž se vážou body uvedeného rozsudku, jež uvádí skupina FIH, se týkal otázky uplatnitelnosti zásady soukromého subjektu, kterou Komise odmítla, a nikoli otázky – jako v projednávaném případě – jejího uplatnění na předmětná opatření. Konkrétně se Soudní dvůr v bodech 34 a 37 uvedeného rozsudku v podstatě domníval, že uplatnitelnost tohoto kritéria na opatření státu nemůže být v zásadě bez dalšího odmítnuta pouze z důvodu možné existence vazeb mezi sporným zásahem státu a výkonem veřejné moci ve formě dříve poskytnuté státní podpory.
- 66 Z bodů 35 a 36 rozsudku ze dne 3. dubna 2014, Komise v. Nizozemsko a ING Groep (C-224/12 P, EU:C:2014:213), zajisté vyplývá, že v uvedené věci příslušelo Komisi posoudit hospodářskou racionalitu nizozemským státem zamýšlených změn podmínek zpětného splacení kapitálového vkladu, který byl předtím poskytnut ve formě státní podpory, s poukazem na to, jak by se případně zachoval soukromý investor.
- 67 Jak však uvedl generální advokát v bodech 63 a 65 až 68 svého stanoviska, nic neumožňuje mít za to, že Soudní dvůr takto uložil tomuto orgánu povinnost přezkumu, jenž by šel nad rámec ověření hospodářské racionality zamýšlených změn, a implikoval tak zohlednění rizik vyplývajících pro nizozemský stát ze státní podpory, kterou předtím poskytl podniku-příjemci.
- 68 Stejně tak je zajisté pravda, že Soudní dvůr v bodě 36 rozsudku ze dne 3. dubna 2014, Komise v. Nizozemsko a ING Groep (C-224/12 P, EU:C:2014:213), uvedl, že soukromý investor by mohl přijmout změnu podmínek zpětného splacení předchozího kapitálového vkladu, zejména za účelem zvýšení pravděpodobnosti dosažení zpětného splacení tohoto vkladu. Toto konstatování však neznámá, že by při posuzování hospodářské racionality opatření pro účely určení, zda by se stejně jako dotyčný členský stát choval i soukromý investor, mohla být zohledněna rizika vyplývající pro tento členský stát z poskytnutí předchozí státní podpory.

- 69 V tomto směru je třeba poukázat na to, že ve věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 3. dubna 2014, Komise v. Nizozemsko a ING Groep (C-224/12 P, EU:C:2014:213) – a na rozdíl od projednávané věci – neměl příjemce předchozí podpory v okamžiku, k němuž byly tyto změny zamýšleny, finanční problémy, jež by ohrožovaly jeho plynulé fungování, a že tyto změny nepředpokládaly jeho záchranu prostřednictvím značných veřejných investic.
- 70 Uvedené změny totiž měly motivovat podnik-příjemce podpory k předčasnému zpětnému splacení vloženého kapitálu a zvýšit vyhlídky nizozemského státu na dostatečný výnos, což původní podmínky v každém případě nezaručovaly.
- 71 Zadruhé skupina FIH dovozuje z rozsudků ze dne 5. června 2012, Komise v. EDF (C-124/10 P, EU:C:2012:318), a ze dne 24. ledna 2013, Frucona Košice v. Komise (C-73/11 P, EU:C:2013:32), argument spočívající v podstatě v tom, že fiskální povaha pohledávky státu vůči podniku, i kdyby se vázala k výkonu výsad veřejné moci, nebrání uplatnění zásady soukromého subjektu při posuzování opatření, kterým stát poskytuje těmto podniku restrukturalizaci uvedené pohledávky, z hlediska čl. 107 odst. 1 SFEU.
- 72 V tomto směru je třeba zdůraznit, že judikatura citovaná v předchozím bodě je relevantní pro uplatnitelnost zásady soukromého subjektu, avšak nikoli pro uplatnění této zásady v konkrétním případě (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 5. června 2012, Komise v. EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, bod 100, a ze dne 24. října 2013, Land Burgenland a další v. Komise, C-214/12 P, C-215/12 P a C-223/12 P, EU:C:2013:682, bod 51).
- 73 Z toho plyne, že tato judikatura nemůže nikterak zpochybnit zjištění v bodech 57 až 59 tohoto rozsudku, že rizika, jimž čelí členský stát z důvodu pohledávky mající svůj původ v poskytnutí státní podpory určitému podniku, nemohou být zohledněna při uplatnění zásady soukromého subjektu na pozdější opatření přijaté týž členským státem ve prospěch uvedeného podniku, neboť tyto pohledávky jsou nedílně spjaté s postavením státu jakožto nositele veřejné moci.
- 74 Zatřetí a závěrem, pokud jde o řádnou správu veřejných prostředků, nelze souhlasit s tvrzením skupiny FIH spočívajícím v podstatě v tom, že uplatnění zásady soukromého subjektu ve sporném rozhodnutí má za následek, že ekonomická expozice členského státu vyplývající z předchozího poskytnutí státní podpory a jeho právní chránit své hospodářské zájmy nemohou být zohledněny v rámci přezkumu na základě článku 107 SFEU.
- 75 Je totiž sice pravda, že takové úvahy nejsou zohledněny při přezkumu existence státní podpory na základě čl. 107 odst. 1 SFEU, avšak to nemění nic na tom, že jak Komise uvedla na jednání před Soudním dvorem a jak se domníval generální advokát v bodech 81 a 83 svého stanoviska, mohou být uvedené úvahy tímto orgánem zohledněny při posouzení slučitelnosti následné podpory s vnitřním trhem na základě čl. 107 odst. 3 SFEU, a mohou tudíž tento orgán vést – stejně jako v projednávané věci – ke zjištění, že uvedené opatření je slučitelné s vnitřním trhem.
- 76 Vzhledem ke všem předchozím úvahám je třeba jedinému důvodu kasačního opravného prostředku vyhovět, a tudíž napadený rozsudek zrušit.

Ke sporu v prvním stupni

- 77 Podle čl. 61 prvního pododstavce statutu Soudního dvora Evropské unie může Soudní dvůr v případě, že zruší rozhodnutí Tribunálu, sám vydat konečné rozhodnutí ve věci, pokud to soudní řízení dovoluje.
- 78 V projednávaném případě má Soudní dvůr k dispozici poznatky nezbytné k tomu, aby vydal konečné rozhodnutí o prvním žalobním důvodu vzneseném v prvním stupni, vycházejícím z porušení čl. 107 odst. 1 SFEU z důvodu nesprávného uplatnění zásady soukromého subjektu.

- 79 Jak totiž vyplývá z bodů 51 až 63 tohoto rozsudku, argumentace skupiny FIH směřující ke zjištění, že Komise měla v projednávaném případě uplatnit kritérium soukromého věřitele, a nikoli kritérium soukromého investora, nemůže obstát.
- 80 První žalobní důvod je proto třeba zamítnout.
- 81 Naproti tomu, na rozdíl od toho, co primárně tvrdí Komise, nedovoluje soudní řízení rozhodnout ve věci, pokud jde o druhý žalobní důvod vznesený v prvním stupni.
- 82 Jak totiž vyplývá z bodu 85 napadeného rozsudku, měl Tribunál za to, že vzhledem k tomu, že bylo vyhověno prvnímu žalobnímu důvodu, není namístě posuzovat druhý žalobní důvod, vycházející z pochybení při výpočtu výše podpory.
- 83 Proto je třeba věc vrátit zpět Tribunálu k rozhodnutí o druhém žalobním důvodu, který před ním byl vznesen a o němž nerozhodl.

K nákladům řízení

- 84 Vzhledem k tomu, že se věc vrací zpět Tribunálu, je třeba o nákladech řízení rozhodnout později.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

- 1) Rozsudek Tribunálu Evropské unie ze dne 15. září 2016, FIH Holding a FIH Erhvervsbank v. Komise (T-386/14, EU:T:2016:474), se zrušuje.**
- 2) První žalobní důvod vznesený před Tribunálem Evropské unie se zamítá.**
- 3) Věc se vrací Tribunálu Evropské unie k rozhodnutí o druhém žalobním důvodu.**
- 4) O nákladech řízení bude rozhodnuto později.**

Podpisy.